EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 9.3.2010
KOM(2010) 82 lopullinen

2010/0050 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä

PERUSTELUT

1. JOHDANTO

1. Tässä ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi pyritään määrittämään oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella. Ehdotus on ensimmäinen neuvostossa 30. marraskuuta 2009 hyväksytyssä menettelyllisiä oikeuksia koskevassa etenemissuunnitelmassa vahvistetuista toimenpiteistä. Kyseisessä etenemissuunnitelmassa annetaan komissiolle ohjeet antaa ehdotuksia vaihe vaiheelta. Tätä lähestymistapaa pidetään nyt parhaana, ja sillä edistetään keskinäisen luottamuksen lisäämistä. Tätä ehdotusta olisi siten pidettävä osana lähivuosina esitettävää lainsäädäntöpakettia, jonka tarkoituksena on vahvistaa rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavia oikeuksia koskevat vähimmäisvaatimukset.

2. Tällä ehdotuksella pyritään parantamaan sellaisten epäiltyjen oikeuksia, jotka eivät ymmärrä tai puhu oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä. Oikeuksia koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset helpottavat vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista ja parantavat EU:n jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä.

3. Ehdotus on samankaltainen kuin 8. heinäkuuta 2009[1] annetussa puitepäätösluonnoksessa esitetty ehdotus, joka korvataan tällä ehdotuksella. Tekstistä keskusteltiin neuvoston työryhmissä. Oikeusasiainneuvoston kokouksessa 23. lokakuuta 2009 päästiin sopimukseen yleisestä lähestymistavasta, mutta aika ei riittänyt sen hyväksymiseen ennen 1. joulukuuta 2009, jolloin Lissabonin sopimus tuli voimaan, joten aikaisempi ehdotus vanhentui.

4. Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 2 kohta. Kyseisessä artiklassa säädetään, että ”*Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Näissä vähimmäissäännöissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot.*

Vähimmäissäännöt koskevat seuraavia asioita:

a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyys jäsenvaltioissa;

b) yksilön oikeudet rikosasioiden käsittelyssä;

c) rikosten uhrien oikeudet;

d)[…].”

[1] KOM(2009) 338, 8.7.2009.

Jotta vastavuoroinen tunnustaminen toimisi hyvin, keskinäinen luottamus on välttämätöntä. Tietynasteinen vastaavuus on tarpeen keskinäisen luottamuksen ja siten yhteistyön parantamiseksi.

5. Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin, joka perustuu Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja joka voidaan myös johtaa Euroopan unionin perusoikeuskirjasta[2], on perustavaa laatua oleva oikeus rikoksesta syytetylle henkilölle, joka ei ymmärrä oikeudenkäyntimenettelyssä käytettävää kieltä. Tulkkauksen ja käännösten avulla hän saa tietää häntä vastaan nostetut syytteet ja ymmärtää, mistä menettelyssä on kyse. Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti tulkkauksen ja käännösten on oltava maksuttomia.

6. Vaikutusten arviointi SEC(2009)915 ja sitä koskeva tiivistelmä SEC(2009)916: Heinäkuussa 2009 annettua ehdotusta varten komissio teki vaikutusten arvioinnin, joka on voimassa soveltuvin osin tätä direktiiviehdotusta varten. Vaikutusten arviointia koskeva raportti on saatavana internet-osoitteessa http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/docs/ia_2009/sec_2009_0917_en.pdf.

2. TAUSTA

7. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätään, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä taatut perusoikeudet muodostavat unionin lainsäädännön yleisperiaatteet. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unioni tunnustaa 7. joulukuuta 2000 hyväksytyssä ja Strasbourgissa 12. joulukuuta 2007 mukautetussa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetut oikeudet, vapaudet ja periaatteet. Perusoikeuskirjalla on sama oikeudellinen asema kuin Euroopan unionin toiminnasta tehdyllä sopimuksella ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa taataan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, mukaan luettuna oikeus oikeudelliseen neuvontaan ja edustukseen, ja 48 artiklassa määrätään syytetyn oikeudesta puolustukseen.

8. Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston[3] puheenjohtajan päätelmien mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pitäisi olla unionin oikeudellisen yhteistyön peruskivi. Toisaalta päätelmien mukaan vastavuoroinen tunnustaminen ”ja tätä varten vaadittava lainsäädännön lähentäminen parantaisivat yksilön oikeuksien oikeudellista suojaa”[4].

9. Komissio antoi 26. heinäkuuta 2000 neuvostolle ja Euroopan parlamentille osoitetun tiedonannon rikosasioita koskevien lopullisten päätösten vastavuoroisesta

---

2 Perusoikeuskirjaan (EUVL C 303, 14.12.2007) liitettyjen selitysten 48 artiklaa koskevan selityksen mukaan ”48 artikla vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtaa [*sopimuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohta lainattu*]. Tällä oikeudella on 52 artiklan 3 kohdan mukaisesti sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvatulla oikeudella.” Peruskirjan 52 artiklan 3 kohdassa säädetään myös seuraavaa: ”Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa”.

3 15. ja 16. lokakuuta 1999.

4 Päätelmien 33 kohta.

tunnustamisesta[5]. Tiedonannon mukaan ”on varmistettava, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpano ei huononna rikoksesta epäiltyjen kohtelua ja puolustuksen oikeuksia, vaan että suojatoimia jopa parannetaan sen tuloksena”.

10. Tämä tavoite vahvistettiin neuvoston ja komission hyväksymässä toimenpideohjelmassa rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi[6], jäljempänä ’toimenpideohjelma’. Toimenpideohjelmassa todetaan, että vastavuoroisen tunnustamisen laajuus riippuu olennaisesti tietyistä toiminnan tehokkuutta säätelevistä parametreista.

11. Tällaisia parametreja ovat epäiltyjen oikeuksien turvaamisjärjestelyt (3. parametri) ja sellaisten yhteisten vähimmäisvaatimusten määrittely, jotka ovat välttämättömiä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen helpottamiseksi (4. parametri). Tässä direktiiviehdotuksessa pyritään edistämään toimenpideohjelmassa asetettua tavoitetta parantaa yksilön oikeuksien suojaa.

12. Komissio esitti vuonna 2004 kattavan säädösehdotuksen[7] tietyistä tärkeistä syytettyjen oikeuksista rikosoikeudellisissa menettelyissä. Neuvosto ei voinut hyväksyä tätä ehdotusta.

13. Oikeusasiainneuvosto hyväksyi 30. marraskuuta 2009 etenemissuunnitelman epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä[8]. Kyseisessä etenemissuunnitelmassa esitettiin hyväksyttäväksi vaihe vaiheelta viisi toimenpidettä tiettyjen tärkeiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi ja kehotettiin komissiota tekemään asiaa koskevia ehdotuksia. Etenemissuunnitelmassa esitetty ensimmäinen toimenpide koskee oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin.

14. Tukholman ohjelmassa, jonka 10. ja 11. joulukuuta 2009 kokoontunut Eurooppa-neuvosto[9] hyväksyi, vahvistettiin uudelleen yksilön oikeuksien merkitys rikosoikeudellisissa menettelyissä. Yksilön oikeudet ovat unionin perusarvo ja olennainen tekijä jäsenvaltioiden keskinäisessä luottamuksessa ja suuren yleisön luottamuksessa EU:hun. Tukholman ohjelmassa etenemissuunnitelmaa pidetään keskeisenä osana monivuotista ohjelmaa ja kehotetaan komissiota esittämään soveltuvia ehdotuksia sen nopeaksi täytäntöönpanoksi.

3. EUROOPAN IHMISOIKEUSSOPIMUKSESSA JA EU:N PERUSOIKEUSKIRJASSA VAHVISTETTU OIKEUS KÄÄNNÖKSIIN JA TULKKAUKSEEN

15. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa – Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen – todetaan seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Keneltäkään ei saa riistää hänen vapauttaan, paitsi seuraavissa tapauksissa ja lain määräämässä järjestyksessä: (…)

---

5 KOM(2000) 495, 29.7.2000.
6 EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10.
7 KOM(2004) 328, 28.4.2004.
8 EUVL C 295, 4.12.2009, s. 1.
9 Eurooppa-neuvoston päätelmät, 10. ja 11. joulukuuta 2009.

f) henkilö pidätetään tai häneltä riistetään vapaus lain nojalla … hänen … karkottamisekseen.

2. Vapaudenriiston kohteeksi joutuneelle on viipymättä ilmoitettava hänen ymmärtämällään kielellä vapaudenriiston perusteet ja häneen mahdollisesti kohdistetut syytteet.

(…)

4. Jokaisella, jolta on riistetty hänen vapautensa pidättämällä tai muuten, on oikeus vaatia tuomioistuimessa, että hänen vapaudenriistonsa laillisuus tutkitaan viipymättä ja että hänet vapautetaan, mikäli toimenpide ei ole laillinen.”

Sopimuksen 6 artiklassa – Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin – todetaan seuraavaa:

”3. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on seuraavat vähimmäisoikeudet:

a) oikeus saada viipymättä yksityiskohtainen tieto häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista hänen ymmärtämällään kielellä;

(…)

e) oikeus saada maksutta tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu tuomioistuimessa käytettyä kieltä.”

Kyseiset oikeudet vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 6 ja 47–50 artiklassa. Erityisesti 47 artiklassa taataan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, mukaan luettuna oikeus oikeudelliseen neuvontaan ja edustukseen. Perusoikeuskirjan 48 artiklassa taataan syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen[10].

16. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan syytetyllä on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen siinäkin tapauksessa, että hänet tuomitaan, syytetyllä on oikeus saada asiakirjat, joissa ilmoitetaan häntä vastaan nostettu syyte kielellä, jota hän ymmärtää, tulkkauksen on oltava riittävän hyvä, jotta syytetty henkilö ymmärtää oikeudenkäyntimenettelyn kulun, ja tulkin on oltava pätevä. Se, että syytetyllä on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen myös siinä tapauksessa, että hänet tuomitaan, vahvistettiin asiassa *Luedicke, Belkacem ja Koç v. Saksa* annetussa tuomiossa[11]. Asiassa *Kamasinski v. Itävalta*[12] vahvistettiin, että tulkkauksen olisi oltava riittävän korkeatasoinen, jotta syytetty saisi tietoja häntä vastaan nostetusta syytteestä ja pystyisi puolustamaan itseään. Oikeus koskee asiakirjoja ja oikeudenkäyntiä edeltäviä menettelyjä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että tulkkauksen

---

10 Ks. alaviite 2.

11 *Tuomio 28.11. 1978, A-sarja nro 29. ”*46. Tuomioistuin toteaa, että 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa olevan ilmaisun ’maksutta’ tavallinen merkitys vahvistetaan 6 artiklan tarkoituksella ja tavoitteilla. Tuomioistuin päättelee, että 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa taataan jokaiselle syytetylle, joka ei osaa tuomioistuimen käyttämää kieltä, oikeus maksuttomaan tulkkausapuun, jota ei tarvitse maksaa myöhemmin takaisin valtiolle”.

12 Tuomio 19.12.1989, A-sarja nro 168.

laadun on oltava riittävä ja syytteen yksityiskohdat on ilmoitettava henkilölle hänen ymmärtämällään kielellä (*Brozicek v. Italia*[13]). Oikeusviranomaisten on annettava näyttö siitä, että syytetty puhuu tuomioistuimen kieltä riittävästi mutta syytetyn ei tarvitse antaa näyttöä siitä, että hän ei puhu kieltä[14]. Tulkin on oltava pätevä, ja tuomarin on huolehdittava oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuudesta (*Cuscani v. Yhdistynyt kuningaskunta*[15]).

17. Ehdotuksessa direktiiviluonnokseksi määrätään vähimmäisvaatimuksista, ja se perustuu Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Komission monikielisyyttä ja tulkkikoulutusta koskeva keskustelufoorumi[16] laati raportin, jossa esitettiin suosituksia tulkkauksen ja käännösten laadusta. Raportti oli tulkkauksen pääosaston vuonna 2008 koolle kutsuman keskustelufoorumin työn tulos. Foorumin tarkoituksena oli päättää, oliko olemassa tarve toteuttaa toimia ja jos oli, minkälaisia. Foorumi katsoi, että kyseinen tarve oli olemassa, ja esitti suosituksia siitä, kuinka parantaa pätevien tulkkien saantia rikosoikeudenkäynneissä. Suosituksiin sisältyi oikeustulkkauksen opetusohjelma ja oikeustulkkien akkreditointi-, virallistamis- ja rekisteröintijärjestelmä.

18. Euroopan komission käännöstoimen pääosasto (DGT) on käynnistänyt aloitteen eurooppalaisesta käännösalan maisterintutkinnosta (EMT). Yhteistyössä arvostetuista akateemisen yhteisön jäsenistä koostuvan asiantuntijaryhmän kanssa luotiin kääntäjien yliopisto-opintojen kuusi osa-aluetta käsittävä viitekehys. Syyskuussa 2009 DGT perusti koko EU:n kattavan maisterintutkintoon tähtäävien korkeatasoisten käännösohjelmien verkoston, jolla pyritään saavuttamaan huipputasoinen kääntäjäkoulutus myös erikoistuneiden oikeusalan tekstien kääntämisen osalta ja lisäämään kääntäjän ammatin arvostusta kaikissa jäsenvaltioissa.

19. Euroopan unionin tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia voidaan käyttää soveltuvin osin jäsenvaltioiden tukemiseksi niiden pyrkimyksissä noudattaa tämän säädöksen vaatimuksia erityisesti valtion rahoittamien käännös- ja tulkkauspalvelujen osalta.

4. ERITYISSÄÄNNÖKSET

1 artikla - Soveltamisala

19. Soveltamisala kattaa rikosoikeudelliset menettelyt ja menettelyt eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemiseksi. Soveltamisalaan kuuluvat kaikki henkilöt, joita epäillään rikoksesta siihen saakka, kunnes menettelyt on saatettu päätökseen (mukaan luettuna valitukset). Oleellista on, että ehdotusta sovelletaan eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyviin tapauksiin, koska puitepäätös

---

13 Tuomio 19.12.1989, (10964/84) [1989] Euroopan ihmisoikeussopimuksen 23 artikla.

14 ”41[…] Italian oikeusviranomaisten olisi pitänyt ryhtyä toimiin 6 artiklan 3 kohdan a alakohdan vaatimusten noudattamiseksi paitsi, jos he pystyivät osoittamaan, että valituksen tekijällä oli riittävä italian kielen taito ymmärtääkseen kirjeen, jolla hänelle ilmoitettiin häntä vastaan nostetuista syytteistä. Mitään näyttöä asiasta ei ole asiakirjoissa tai 23.4.1989 annetuissa todistajalausunnoissa. Tältä osin 6 artiklan 3 kohdan a alakohtaa on rikottu”.

15 Tuomio 24.9.2002 – nro 3277/96.

16 http://ec.europa.eu/commission_barroso/orban/docs/FinalL_Reflection_Forum_Report_en.pdf

eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä käsittelee kyseisiä oikeuksia vain yleisellä tasolla. Tässä suhteessa ehdotus on jatke Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklalle.

20. Koska Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön nojalla Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa on sovellettava henkilöihin, jotka ovat kuulusteltavina mutta joita ei ole vielä virallisesti syytetty rikoksesta, tätä säännöstä on sovellettava myös rikossyytöksen yhteydessä pidätettyihin tai vangittuihin henkilöihin. Näitä oikeuksia on sovellettava siitä lähtien, kun henkilölle ilmoitetaan, että häntä epäillään rikoksesta.

2 artikla – Oikeus tulkkaukseen

21. Tällä artiklalla määrätään perusperiaatteesta, jonka mukaan tulkkauksen olisi oltava saatavilla menettelyjen tutkinta- ja oikeudenkäyntivaiheissa eli poliisikuulusteluissa, oikeudenkäynnissä ja kaikissa välikäsittelyissä tai valitusmenettelyissä. Tähän sisältyy epäillyn tai syytetyn henkilön ja hänen asianajajansa välisen keskustelun tulkkaus. Olisi laadittava järjestelmä, jolla varmistetaan, tarvitseeko henkilö tulkkia. Henkilön olisi myös saatava hakea muutosta päätökseen, jonka mukaan tulkki ei ole tarpeen, tai valittaa tulkkauksen laadusta.

22. Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat menettelyt on selkeästi katettu tässä artiklassa.

3 artikla - Oikeus käännökseen olennaisista asiakirjoista

23. Epäillyllä on oikeus kirjallisiin käännöksiin olennaisista asiakirjoista oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi. Asiassa *Kamasinski v. Itävalta*[17] Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että oikeus tulkkaukseen koski ”asiakirjamateriaalia” ja että syytetyllä olisi oltava riittävät tiedot häntä vastaan nostetusta syytteestä, jotta syytetty voisi puolustaa itseään[18]. Rikosoikeudenkäynnin olennaisiin asiakirjoihin olisi sen vuoksi sisällyttävä haaste tai syytekirjelmä ja kaikki asiaa koskeva asiakirjamateriaali kuten avaintodistajien lausunnot, jotta syytetty voisi saada tiedon ”häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista hänen ymmärtämällään kielellä” Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti. Pidätysmääräykset tai vapaudenriistomääräykset olisi käännettävä kuten myös tuomio, joka on välttämätön henkilön valitusoikeuden

---

17 Tuomio 19.12.1989, A-sarja nro 168.

18 ”74. Oikeus maksuttomaan tulkkaukseen käsittää oikeudessa annettujen suullisten lausuntojen lisäksi asiakirja-aineistoa ja oikeudenkäyntiä edeltäviä toimia. Ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan rikoksesta syytetyllä, joka ei ymmärrä tai puhu oikeudessa käytettävää kieltä, on oikeus saada maksutta tulkin apua kaikkien niiden oikeudessa esille tulevien asiakirjojen kääntämiseen tai lausuntojen tulkkaamiseen, jotka syytetyn on välttämätöntä ymmärtää tai jotka on välttämätöntä kääntää häntä vastaan aloitetussa oikeudenkäynnissä käytetylle kielelle oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin varmistamiseksi. […] Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa ei kuitenkaan vaadita, että vastaajalla olisi oikeus saada käännös kaikista menettelyyn liittyvistä kirjallisista todisteista tai virallisista asiakirjoista. Vastaajan on tulkkauksen avulla voitava saada tiedot häntä vastaan nostetusta asiasta ja puolustaa itseään; hänen on erityisesti voitava esittää tuomioistuimelle oma käsityksensä tapahtumista. Jotta 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa taattu oikeus olisi käytännössä toimiva ja tehokas, toimivaltaisten viranomaisten velvollisuutena on nimittää tulkki ja erityisolosuhteissa myös valvoa tietyssä määrin tulkkauksen laatua (ks. asiassa Artico annettu tuomio).”

kannalta (Euroopan ihmisoikeussopimuksen pöytäkirjassa 7 oleva 2 artikla). Jos asiakirjat ovat hyvin pitkiä, käännökset voidaan rajoittaa vain keskeisiin kohtiin.

24. Eurooppalainen pidätysmääräys olisi käännettävä tapauksissa, joissa kyseinen määräys pannaan täytäntöön.

25. Henkilö voi myös luopua oikeudestaan käännökseen edellyttäen, että hän on saanut ennen sitä oikeudellisia neuvoja.

4 artikla – Tulkkauksen ja käännösten kustannukset

26. Tässä artiklassa määrätään, että jäsenvaltiot vastaavat tulkkauksesta ja käännöksistä aiheutuvista kustannuksista. Se, että syytetyllä on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen myös siinä tapauksessa, että hänet tuomitaan, vahvistettiin asiassa *Luedicke, Belkacem ja Koç v. Saksa* annetussa tuomiossa[19].

5 artikla – Tulkkauksen ja käännösten laatu

27. Tässä artiklassa määrätään tulkkauksen ja käännösten laadun turvaamisesta. Tätä koskevat suositukset on esitetty monikielisyyttä ja tulkkikoulutusta koskevan keskustelufoorumin raportissa[20].

6 artikla - Taannehtivuuskielto

28. Tämän artiklan tarkoituksena on varmistaa, että yhteisten vähimmäisvaatimusten asettaminen tämän direktiivin mukaisesti ei heikennä tietyissä jäsenvaltioissa sovellettavien vaatimusten tasoa ja että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, perusoikeuskirjassa ja muissa asiaa koskevissa kansainvälisissä säädöksissä määrätyt vaatimukset pysyvät voimassa. Jäsenvaltioille jää täysi vapaus säätää tässä direktiivissä sovittuja tiukemmista säännöistä.

7 artikla – Päätöksen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

29. Tässä artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot panevat direktiivin täytäntöön …. … kuuta 20… mennessä ja toimittavat neuvostolle ja komissiolle tuohon päivään mennessä säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

8 artikla - Kertomus

30. Kaksitoista kuukautta direktiivin täytäntöönpanon jälkeen komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa se arvioi, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet direktiivin noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet, ja esittää tarvittaessa uusia lainsäädäntöehdotuksia.

---

19 ”46. Tuomioistuin toteaa, että 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa olevan ilmaisun ’maksutta’ tavallinen merkitys vahvistetaan 6 artiklan tarkoituksella ja tavoitteilla. Tuomioistuin päättelee, että 6 artiklan 3 kohdan e alakohdassa taataan jokaiselle syytetylle, joka ei osaa tuomioistuimen käyttämää kieltä, oikeus maksuttomaan tulkkausapuun, jota ei tarvitse maksaa myöhemmin takaisin valtiolle.”

20 Ks. edellä alaviite 14.

9 artikla - Voimaantulo

31. Tässä artiklassa säädetään, että direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

5. TOISSIJAISUUSPERIAATE

32. Jäsenvaltiot eivät yksinään voi saavuttaa ehdotuksen tavoitetta riittävässä määrin, koska sen tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden välistä luottamusta. Sen vuoksi on tärkeää sopia yhteisistä vähimmäisvaatimuksista, joita sovelletaan kaikkialla Euroopan unionissa. Ehdotuksella lähennetään jäsenvaltioiden aineellisia sääntöjä ja menettelysääntöjä rikosoikeudenkäynneissä käytettävän tulkkauksen ja käännösten osalta keskinäisen luottamuksen kehittämiseksi. Näin ollen ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

6. SUHTEELLISUUSPERIAATE

33. Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska siinä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan tasolla.

2010/0050 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen[21],

sen jälkeen, kun ehdotus on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[22],

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon[23],

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) EU:n perusoikeuskirjan 47 artiklassa taataan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, mukaan luettuna oikeus oikeudelliseen neuvontaan ja edustukseen. Perusoikeuskirjan 48 artiklassa taataan syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen.

(2) Euroopan unioni on asettanut itselleen tavoitteeksi vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen ylläpitämisen ja kehittämisen. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien ja erityisesti niiden 33 kohdan mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pitäisi olla unionin oikeudellisen yhteistyön peruskivi sekä yksityisoikeudellisissa että rikosasioissa.

(3) Neuvosto hyväksyi 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti toimenpideohjelman rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi[24]. Toimenpideohjelman johdannossa selitetään, että vastavuoroisen tunnustamisen avulla ”on voitava lisätä sekä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä että henkilöiden oikeuksien suojaa”.

---

21 EUVL C , , s. .
22 EUVL C , , s. .
23 EUVL C , , s. .
24 EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10.

(4) Rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroinen tunnustaminen edellyttää jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta toistensa rikosoikeudellisiin järjestelmiin. Vastavuoroinen tunnustaminen riippuu hyvin paljon monista parametreista, joihin kuuluu ”... epäiltyjen oikeuksien turvaamisjärjestelyt”[25] ja sellaisten yhteisten vähimmäisvaatimusten määrittely, jotka ovat välttämättömiä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen helpottamiseksi.

(5) Vastavuoroinen tunnustaminen voi toimia ainoastaan luottamuksen ilmapiirin vallitessa, kun sekä oikeusviranomaiset että muutkin rikosprosessioikeuden toimijat mieltävät muiden jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten päätökset samanarvoisiksi kuin omassa valtiossa annetut päätökset. Kyseessä ei ole ”pelkästään luottamus sopimuspuolen sääntöihin, vaan myös siihen, että sääntöjä sovelletaan oikein”[26].

(6) Vaikka kaikki jäsenvaltiot ovat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan Euroopan yleissopimuksen sopimuspuolia, kokemus on osoittanut, että tämä ei itsessään aina tarjoa riittävää luottamusta muiden jäsenvaltioiden rikosoikeudellisiin järjestelmiin.

(7) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 2 kohdassa määrätään jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Yhteiset vähimmäisvaatimukset johtaisivat todennäköisesti lisääntyneeseen luottamukseen kaikkien jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmiä kohtaan, mikä puolestaan johtaisi tehokkaampaan oikeudelliseen yhteistyöhön keskinäisen luottamuksen ilmapiirissä.

(8) Neuvosto hyväksyi 30. marraskuuta 2009 prosessuaalioikeuksia koskevan etenemissuunnitelman, jossa komissiota pyydettiin esittämään vaihe vaiheelta ehdotuksia, jotka koskevat oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin, oikeutta saada tietoja oikeuksista, oikeutta oikeudelliseen neuvontaan ennen oikeudenkäyntiä ja sen jälkeen, pidätetyn henkilön oikeutta olla yhteydessä perheenjäseniinsä, työnantajaansa ja konsuliviranomaisiin sekä haavoittuvassa asemassa olevien epäiltyjen suojelua.

(9) Tässä direktiivissä, joka on etenemissuunnitelman ensimmäinen toimenpide, olisi säädettävä yhteisistä vähimmäisvaatimuksista tulkkauksen ja käännösten alalla rikosoikeudellisissa menettelyissä jäsenvaltioiden välillä tarvittavan luottamuksen lisäämiseksi.

(10) Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa, siten kuin sitä on tulkittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, määrätään niiden henkilöiden oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin, jotka eivät ymmärrä oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä. Tällä direktiivillä helpotetaan kyseisten oikeuksien soveltamista käytännössä ja pyritään suojelemaan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

(11) Tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia olisi myös sovellettava eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemista koskevissa menettelyissä. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanevien jäsenvaltioiden olisi tarjottava mahdollisuus

---

25 EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10.

26 KOM(2000) 495, 26.7.2000, s. 4.

tulkkaukseen ja käännöksiin kaikille niitä pyytäneille henkilöille, jotka eivät ymmärrä tai puhu oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä.

(12) Epäillyn tai syytetyn henkilön olisi muun muassa pystyttävä selittämään oma tulkintansa tapahtuneesta oikeudelliselle avustajalleen, ilmoittamaan lausunnot, joista hän on eri mieltä, ja kertomaan oikeudelliselle avustajalleen kaikki tiedot, joita olisi käytettävä hänen puolustuksessaan.

(13) Päätelmää, jonka mukaan tulkkaukseen tai käännöksiin ei ole tarvetta, olisi voitava tarkastella uudelleen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä henkilöllä on oikeus valittaa päätöksestä, jonka mukaan tulkkaukseen ei ole tarvetta, sekä silloin, jos tulkkaus tai käännökset ovat niin heikkoja, että niistä ei ole mitään hyötyä.

(14) Velvollisuus huolehtia epäillyistä tai syytetyistä henkilöistä, jotka ovat mahdollisesti haavoittuvassa asemassa erityisesti sellaisten fyysisten vammojen vuoksi, jotka estävät heitä kommunikoimasta tehokkaasti, on lainkäytön oikeudenmukaisuuden edellytys. Toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi varmistettava, että kyseiset henkilöt voivat käyttää tehokkaasti tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, oltava tietoisia mahdollisista vammoista, jotka vaikuttavat kyseisten henkilöiden kykyyn seurata oikeudenkäyntiä ja saada itsensä ymmärretyiksi, ja toteutettava asianmukaiset toimenpiteet kyseisten oikeuksien suojelemiseksi.

(15) Menettelyjen oikeudenmukaisuus edellyttää olennaisten asiakirjojen kääntämistä epäillyn tai syytetyn henkilön eduksi. Käännettäviin olennaisiin asiakirjoihin kuuluu pidätysmääräys, haaste tai syytekirjelmä, olennaiset todistusasiakirjat ja tuomio.

(16) Luopumisen oikeudesta asiakirjojen kirjallisiin käännöksiin olisi oltava yksiselitteinen ja pätevä ainoastaan henkilön saatua oikeudellista neuvontaa.

(17) Tulkkauksen ja käännösten tehokkuus olisi varmistettava eri tavoin, kuten kouluttamalla tuomareita, asianajajia, syyttäjiä, poliiseja ja muuta tuomioistuimen henkilöstöä, jotta tulkkausta tarvitsevat ja sitä tarjoavat olisivat tietoisia tilanteesta.

(18) Direktiivissä olisi säädettävä vähimmäissäännöt. Jäsenvaltioiden olisi voitava laajentaa tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia suojelun tason parantamiseksi tilanteissa, joita ei tässä direktiivissä suoraan käsitellä. Suojelun taso ei koskaan saisi olla alempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrätty taso, sellaisena kuin se on tulkittuna Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä.

(19) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Tällä direktiivillä pyritään erityisesti edistämään oikeutta vapauteen ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä puolustuksen oikeuksia, ja se on pantava täytäntöön vastaavasti.

(20) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tämän direktiivin säädökset, jotka vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, pannaan täytäntöön kyseisten oikeuksien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

(21) Koska tavoitetta, joka on yhteisten vähimmäisvaatimusten toteuttaminen, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin keskitetysti, alueellisella eikä paikallisella tasolla, vaan se voidaan toteuttaa ainoastaan unionin tasolla, Euroopan

parlamentti ja neuvosto voivat toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Samassa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(22) Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 1, 2, 3 ja 4 artiklan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin antamiseen ja soveltamiseen] / [Vaikuttamatta Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 4 artiklan soveltamiseen, Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu tämän direktiivin antamiseen, se ei sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia eikä sitä sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin][27]. Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin antamiseen, se ei sido Tanskaa eikä asetusta sovelleta Tanskaan,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla
Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä säädetään säännöistä, jotka koskevat oikeuksia tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevissa menettelyissä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettuja oikeuksia sovelletaan henkilöön siitä lähtien, kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat hänelle, että häntä epäillään rikoksen tekemisestä, siihen saakka, kunnes oikeudenkäyntimenettely on saatettu päätökseen.

2 artikla
Oikeus tulkkaukseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että epäillylle tai syytetylle henkilölle, joka ei ymmärrä ja puhu rikosoikeudellisissa menettelyissä käytettävää kieltä, annetaan riittävän laadukasta tulkkausta rikosoikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi. Tulkkausta annetaan tutkinta- ja oikeusviranomaisten suorittamissa menettelyissä, joihin kuuluvat poliisikuulustelut, epäillyn ja hänen asianajajansa kaikki tarvittavat tapaamiset, kaikki oikeudenistunnot ja kaikki tarvittavat välikäsittelyt.

2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava, että rikosoikeudellisissa menettelyissä annettu oikeudellinen neuvonta tulkataan epäillylle.

---

[27] Lopullinen sanamuoto direktiivissä riippuu Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin pöytäkirjan N:o 21 säädösten mukaisesti hyväksymästä tosiasiallisesta asemasta.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytössä on menettely, jolla todetaan, ymmärtääkö ja puhuuko epäilty tai syytetty henkilö rikosoikeudellisissa menettelyissä käytettävää kieltä.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä henkilöllä on oikeus valittaa päätöksestä, jonka mukaan tarvetta tulkkaukseen ei ole.

5. Oikeus tulkkaukseen käsittää kuulo- tai puhevammaiselle henkilölle annettavan avun.

6. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevien menettelyjen osalta jäsenvaltiot varmistavat, että kyseisten menettelyjen kohteena oleva henkilö, joka ei ymmärrä tai puhu oikeudenkäynnissä käytettävää kieltä, saa tulkkausta oikeudenkäynnin aikana.

3 artikla

Oikeus kirjalliseen käännökseen olennaisista asiakirjoista

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että epäillylle tai syytetylle henkilölle, joka ei ymmärrä rikosoikeudellisissa menettelyissä käytettävää kieltä, annetaan riittävän laadukkaat kirjalliset käännökset kaikista olennaisista asiakirjoista rikosoikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi.

2. Käännettäviin olennaisiin asiakirjoihin kuuluu pidätysmääräys, haaste/syytekirjelmä, olennaiset todistusasiakirjat ja tuomio.

3. Epäilty tai syytetty henkilö tai hänen asianajajansa voivat esittää perustellun pyynnön muiden asiakirjojen kuten epäillyn asianajajan kirjallisesti antaman oikeudellisen neuvonnan kääntämisestä.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä henkilöllä on oikeus valittaa päätöksestä, jonka mukaan tarvetta käännökseen ei ole.

5. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevien menettelyjen osalta jäsenvaltiot varmistavat, että kyseisten menettelyjen kohteena oleva henkilö, joka ei ymmärrä kieltä, jolla eurooppalainen pidätysmääräys on laadittu, saa käännöksen kyseisestä asiakirjasta.

6. Henkilö, jolla on tämän artiklan mukainen oikeus asiakirjojen käännöksiin, voi luopua oikeudesta saatuaan asiaa koskevaa oikeudellista neuvontaa.

4 artikla

Jäsenvaltioiden on vastattava tulkkauksesta ja käännöksistä aiheutuvista kustannuksista

Jäsenvaltiot vastaavat 2 ja 3 artiklan soveltamisesta aiheutuvista tulkkaus- ja käännöskustannuksista huolimatta menettelyjen lopputuloksesta.

5 artikla

Tulkkauksen ja käännösten tehokkuus

1. On varmistettava, että tulkkaus ja käännökset mahdollistavat epäillyn tai syytetyn henkilön käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti.

2. Jäsenvaltioiden on annettava koulutusta tuomareille, asianajajille, syyttäjille, poliiseille ja muulle tuomioistuimen henkilöstölle sen varmistamiseksi, että epäilty kykenee ymmärtämään oikeudenkäynnin kulun, ja että tulkkien ja kääntäjien rooli ymmärretään paremmin.

6 artikla

Taannehtivuuskielto

Tällä direktiivillä ei rajoiteta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa Euroopan yleissopimuksessa, EU:n perusoikeuskirjassa, muissa kansainvälisen oikeuden asiaa koskevissa säännöksissä tai minkään jäsenvaltion laissa turvattuja oikeuksia tai menettelyllisiä takeita eikä poiketa niistä, jos ne tarjoavat direktiiviä korkeatasoisempaa suojelua.

7 artikla

Toteutus

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään …* (*24 kuukautta tämän direktiivin voimaantulon jälkeen].

2. Kyseisissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle säädökset, joilla niille tässä direktiivissä asetetut velvoitteet saatetaan osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä, sekä vastaavuustaulukko tämän direktiivin säännösten ja annettujen kansallisten säädösten välillä.

8 artikla

Kertomus

Komission on viimeistään … [*36 kuukauden kuluttua tämän direktiivin julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä*] esitettävä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus, jossa se arvioi, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet direktiivin noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet, ja esittää tarvittaessa uusia lainsäädäntöehdotuksia. Kertomuksessa käsitellään myös jäsenvaltioiden tämän direktiivin mukaisesti toteuttamien toimenpiteiden kustannusvaikutuksia.

9 artikla
Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä.*

10 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*